

Norges plass i det nye Europa

Taler

Gulbrand Lunde

Dato

17 januar 1941

Sted

Klingenberg Kino i Oslo

- 1 Den 9. april om morgenen våknet det norske folket og så seg plutselig midt
oppe i de store begivenheter. Forvirring og forferdelse var det som nærmest
preget den alminnelige mann. Var det virkelig mulig at vi her oppe i Norge var
kommet midt i brennpunktet for de store europeiske begivenheter, for de
5 krigerske forviklinger i Europa? Vi som hadde følt oss så trygge her, oppe i vårt
rolige hjørne, vi som var så fredselskende, vi som hadde slike «store»
utenrikspolitikere, som hadde talt så pent om fred og avrustning i
Folkeforbundet og på andre fine internasjonale steder. Hvordan i all verden
kunne stormaktene finne på å trekke oss inn i det store oppgjøret ute i verden, vi
10 som bare ville holde oss utenfor det hele? Kunne ikke de andre ordne alle
vanskeligheter seg imellom og la de stakkars, snille nordmennene få være i fred?

Lad de sterke samfund gløde;

- 15 lad de andre give møde;

vi har ikke råd at bløde, -

vi er små, vi savner evne

20

til et sandheds styrkestævne,

kan ej offere folkehelsen

- 25 for vor brøk af verdensfrelsen.

(Henrik Ibsen)

Norge ville jo være nøytralt. Politikerne våre hadde jo fortalt oss at vi førte en

nøytral politikk. Var da ikke dette som skjedde den 9. april et brutalt overfall på et nøytralt og fredselskende folk? Ja, slik tenkte de fleste nordmenn. Eller var det kanskje ikke sant dette som politikerne fortalte, at vi hadde ført en nøytral politikk, var det òg noen som tenkte.

35

Men hvor var våre styremakter i denne skjebnetime, de som satt der med det fulle ansvar for land og folk? Hadde de vært forutseende og stod der slik at de kunne møte de store begivenheter vel forberedt? Tok de ledelsen i sin hånd og staket ut en klar linje for den vei vi skulle styre? Å nei, det var ikke så vel. De meldinger som utgikk fra våre styremakter var preget av en enda større ubesluttsomhet og forvirring enn de tanker som rørte seg i det norske folk. Over hals og hode forlot storting, konge og regjering sentraladministrasjonen på flukt opp gjennom landet. Og embetsmennene satt igjen i departementene og visste hverken ut eller inn. Det er forresten sant, én ting hadde våre politikere forberedt omhyggelig, og på det punkt klikket det heller ikke: De sørget for å få landets gullbeholdning med seg, da de drog.

40

45

De hadde jo der også gode forbilder. Vi minnes i denne forbindelse Haile Selassie og kong Zogu og sjefen for den såkalte lovlige spanske regjering Negrin, som også innskipet seg i rett tid med sine respektive folks sparepenger, omhyggelig pakket ned i kasser. Det sies at kong Zogu i denne transport også medbrakte en kasse med Albanias jord. Våre politikere renonserte visstnok på dette tillegg. De var i første rekke realpolitikere, som innskrenket seg til å ta med det som til enhver tid kunne omsettes på det kapitalistiske verdensmarked.

55

I all denne forvirring som oppstod på grunn av politikernes ansvarsløshet og hodeløse handlinger, visste folk hverken ut eller inn. Hvorfor mobiliseringsordren først kom etter at de viktigste byer og depoter var besatt, reflekterte man ikke så meget over i de dagene. Det var jo ikke så lett å skjønne at årsaken var den, at politikerne hadde regnet med besettelse av landet fra en helt annen kant, og at de derfor ikke torde mobilisere av redsel for at de ærlige nordmenn skulle finne på å rette våpnene mot politikernes demokratiske venner. Først lenge etterpå skjønte man òg, at årsaken til at alt var så uforberedt, at det ikke var lagt ut miner, og at det manglet både dette og hint, skyldtes at farvannet måtte være klart for politikernes venner.

60

65

Hambro meddelte selv i «New York Times» den 13. juli 1940 at den tidligere norske regjering ventet at Norge skulle bli besatt av vestmaktene. Ja, han sa

70 videre at den omstendighet som særlig bidrog til at Norges skjebne ble så fort
beseglet, var at den norske kystvakt på grunn av mørket natten til den 9. april
ikke kunne se om de skip som samtidig kom til syne utenfor alle viktige punkter
på kysten var franske, britiske eller tyske.

75 Men det skal innrømmes, at våre politikere kom i et litt underlig lys, og det
gjaldt da å renske seg overfor det norske folk, for det var jo klart, at slik som
Nygaardsvold og Koht og alle deres hjelpere hadde stelt seg, så kunne jo ikke
motstanden mot besettestroppene bli særlig effektiv. Men politikerne hadde
et godt middel: De satte i gang en ryktekrig, hvis make man aldri har opplevd i
80 dette land.

Det var ikke politikernes forsømmelser som var skyld i at det gikk så dårlig. Nei,
det var forrædere og sabotører, tyske spioner, NS-folk og udugelige offiserer. De
hadde skylden. Det var de som hadde tatt opp de minene som Koht i sin
85 forutseenhet hadde lagt ut overalt. De hadde skåret over telefonledningene og
alarmledninger på praktisk talt hvert eneste sted i landet. De hadde gjort geværer
og kanoner ubrukelige. I beste fall het det at offiserene var flyktet og hadde
overlatt til de flinke soldatene å slåss. Men ofte het det også at de hadde
opptrådt som direkte hjelpere for tyskerne og forrådt landet. Ja, Quisling og NS
90 skulle endog ha forberedt det hele. De hadde bedt tyskerne være så snille å
besette landet og hadde lagt alt til rette. Ja, de skulle endog ha stått på kaien for å
ta imot dem.

De politiske rottene fór land og strand rundt og spredte gift og løgn i folket.

95 Det skal også medgis at det lyktes disse ansvarsløse politikere for en tid å kaste
blår i øynene på det godtroende norske folk, men bare for en tid. Det blir
nemlig etter hvert flere og flere i folket som gjennomskuer den altfor vel kjente
list som tyven brukte da han sprang for harde livet og ropte: «Stopp tyven!»
100 Sannheten vil komme til å seire også i vårt land, og historien vil komme til å
dømme disse partipolitikere som i Norges tyngste stund spilte va banque med
folkets skjebne og sine landsmenns liv.

Våre politikere hadde, på tross av folkets uttrykkelige vilje til nøytralitet, og på
105 tross av at de selv gjentatte ganger hadde forsikret om det samme, brutt vår
nøytralitet i og med at de ikke foretok seg noe overfor de britiske
nøytralitetskrenkelser i Jøssingfjorden og ved mineutleggingen på norsk

territorium den 8. april, bortsett fra tomme papirprotester. Våre politikere
110 foretok seg intet overfor disse direkte britiske brudd på folkeretten, ja, de hadde
til og med i forståelse med vestmaktene systematisk forberedt det hele. I
henhold til Haageravtalen er det en nøytral stats plikt med makt å hindre
inngrep på sitt høyhetsområde fra en av de krigførende makter. Oppfyller ikke
den nøytrale stat denne plikt, så er den annen krigførende part berettiget til å
115 gripe inn. At Storbritannia krenket Norges nøytralitet og til og med vår
suverenitet er utenfor tvil, og at den daværende norske regjering ikke foretok
skritt for å hindre dette er dessverre like så riktig.

Men dermed hadde den annen krigførende, Tyskland, i henhold til folkeretten
120 både rett og plikt til å gripe inn. Men hva gjør så den unøytrale norske regjering?
Jo, nå reagerer den med fiendtlige handlinger overfor den makt som med retten
på sin side griper inn for å hindre ytterligere skadelige følger for seg på grunn av
det britiske brudd på folkeretten.

125 Men da våre styremakter flyktet fra hovedstaden og overlot
administrasjonsapparatet uten ledelse, var det at Vidkun Quisling grep inn for å
prøve å gjenopprette Norges nøytralitet, og hindre at vårt folk kom i den
situasjon at vi ble et hårtatt land. Han handlet dermed direkte i pakt med
folkeviljen. For det kan vel ikke være tvil om at det norske folket, når en ser bort
130 fra de politikere som levde av det gamle systemet, iallfall på det tidspunkt ønsket
å være nøytralt. Men virkningen av århundrelang britisk propaganda gjennom
norsk presse, litteratur, historiske lærebøker, magasiner og tidsskrifter,
kringkasting og film ble sterkere enn det sunne norske folkeveit. Folket hadde
glemt å tenke selv. Det lot seg blindt lede av England, som talte til det norske
135 folket gjennom sine betalte agenter og politiske leiesvenner.

Og vi vet hvordan det gikk. Quisling måtte tre til side, og krigen gikk sin gang.
Folkets og landets nasjonale interesser trådte i skyggen for det som for
politikerne var viktigere: det demokratiske systemet og partiveldet. Og det
140 norske folket, som gjennom 10 år ikke hadde villet høre på advarslene fra
Quisling og Nasjonal Samling, måtte føle. Og det er såvisst ikke
partipolitikernes fortjenester at det ikke gikk mye verre her i landet enn det
gjorde.

145 Men ennå er det folk her i landet som unnskylder den tidligere regjering: Den
mobiliserte jo i tillit til Englands hjelp, «we trust in England» (vi stoler på

England), sa man. Men man må virkelig ha lov til å spørre: Hva er det for slags ånd som er kommet inn i landet når det at politikerne «stolte på Englands
150 hjelp» skal være et unnskyldende moment for en vettløs mobilisering og en vettløs ofring av norsk liv og eiendom, og det til og med etter at disse selvsamme politikere i årtier systematisk hadde ødelagt vårt forsvar og gjort hva de kunne for å drepe forsvarsviljen i folket, slik at et forsvar av land og rike var blitt praktisk talt umuliggjort?

155

Og så unnskylder folket disse sine forførrere med dette at de gjorde alt dette i tillit til England. Hvor er ikke hele den tankegangen fjern fra den norrøne idéverden, slik som vi finner den i Eddakvadene, i våre sagaer og hos våre diktere?

160

«We trust in England». Var vi da helt ut blitt en vasallstat av England? Kunne man ikke tenke å stole på seg selv, sette sin lit til «mått sinn ok megin», «egen makt og styrke» som Arnljot Gjelline sa til Olav Haraldson før slaget på Stiklestad. Det var den unorske ånd som rådde her, og det er den unorske ånd
165 som på mange hold fremdeles rår her.

170

Hva er det for en slags ånd, å knytte hendene i bukselommen, «we trust in England» og vente på at «something will turn up». Ja, fra den engelskkontrollerte såkalte norske radioutsendelse hørte vi endog en «norsk»
stemme som på engelsk uttalte: «We trust in the british navy, we trust in the british air force». «Hejses som mærke usseldoms klude».

175

Mot denne feighet og krypende avhengighet heiser vi i Nasjonal Samling et annet merke. Vi stoler på det norske folket. Vi heiser det gamle norske merket solkorset og det norske flagget. Med nordmenn for Norge!

180

Hva er det for et underlig rike, dette England som en stor del av det norske folket har slik tillit til, og som de venter seg så store ting av? Dette landet må jo ha gjort oss store tjenester, må ha vært av uvurderlig betydning for oss gjennom
tidene, for å ha gjort seg fortjent til slik grenseløs hengivenhet. Og det må jo ha hjulpet andre folk på den mest strålende måte, siden så mange nordmenn venter slik enestående hjelp og støtte derfra.

185

Ja, Englands historie er i sannhet rik på hjelpeaksjoner og gode gjerninger overfor andre folk. Vi minnes i farten den gangen England i 1704 satte seg fast i

Gibraltar under foregivende av å ville bringe hjelp til Spania. Det ga ved første leilighet sine spanske tilhengere på båten og ble sittende på Gibraltar og har siden sittet der for å kontrollere Middelhavet for seg og sine interesser.

190

Vi minnes hvordan det har «hjulpet» inderne ved å utsuge og utplyndre landet deres. En av de sorte pletter i dets historie er Lord Clives erobring av Calcutta fra inderne. Han fikk naboben av Bengalens minister til å forråde naboben.

195

Etterpå ble ministeren selv nabob mot å betale Clive 260.000 pund sterling. Det kan da ikke forundre noen at Lord Clive førte med seg uhyre rikdommer, da han reiste tilbake til England. Her ble han hedret for sine bedrifter, idet han ble utnevnt til baron. Og England har senere hindret enhver frihetsrørsle i India ved systematisk å sette muhamedanere og hinduer opp mot hverandre. Enkelte spredte frihetsbestrebelse ble holdt nede ved den brutaleste terror vi kjenner til.

200

Vi minnes en annen sort plett, nemlig den gang general Dyer i 1919 skjøt med automatiske våpen på en fredelig våpenløs forsamling av indere som hadde samlet seg på en privat plass i byen Amritsar. 500 ble drept og 1500 såret, hvorav mange kvinner og barn.

205

I sannhet en stor kulturnasjon!

Ja, men alt dette gjaldt jo ikke hvite mennesker. Det var jo bare «natives», sier de norske englendere. Men var da også boerne fargede? Disse hollandske bønder som hadde funnet seg et fristed i Syd-Afrika. Vi minnes hvorledes England kastet seg over disse nederlendere for å få tak i diamantgruvene, og da det ikke lyktes å beseire dem i ærlig kamp, kastet de boernes kvinner og barn i store konsentrasjonsleirer hvor de omkom i tusenvis av sykdom og sult, og allerede den gang hadde vi norske englendere her i landet. Et norsk sanatorium tilbød britiske offiserer som hadde deltatt i boerkrigen fritt rekreasjonsopphold. Noe tilsvarende tilbud til boere forelå såvidt meg bekjent ikke. Under krigen i 1900 undertegnet 219 kvinner i en østlandsby en adresse til engelske kvinner hvori disse ble bedt om å virke for fred i Syd-Afrika, og hvori de ble belært om hva en gentlemans plikt er. En rakrygget norsk avis advarte sterkt mot dette, idet den hevdet at det kunne bli oppfattet som en taktløshet mot England.

210

215

220

Men det er jo lenge siden disse grusomheter i Syd-Afrika og alle de andre fæle tingene fant sted, sier våre norske englendere. Det var nødvendig med disse

grusomheter for at den britiske velsignelse kunne få virke etterpå. Har vi da glemt Englands velsignelser i Palestina? Under den forrige verdenskrig i 1914-18 lovte England at jødene skulle få en egen nasjonalstat igjen i Palestina, dersom de ville støtte England under krigen med sitt gull. Men også arabernes støtte
230 trengte England i høy grad i kampen mot tyrkerne, og så kom det i skade for å love at også araberne skulle få Palestina som ledd i et stor-arabisk rike. Men det går nå engang ikke an å love bort samme ting til to forskjellige og særlig ikke når hensikten i virkeligheten er at man vil ha denne tingen selv. De rykende ruinhoper i de arabiske byer i Palestina vitner om den britiske takk for arabernes
235 hjelp den gangen, og det forteller oss litt om hvor mye britiske løfter er verd.

Ja, men disse ting er foregått utenfor Europa, forteller de norske englendere. Er da Irland utenfor Europa? Hvordan i all verden kan det ha seg at irerne i dag kjemper med nebb og klør for ikke å komme inn i krigen på Englands side, etter
240 at de har vært utsatt for britisk «beskyttelse» og velsignelse i over 700 år? Vi minnes kanskje i den forbindelse den irske nasjonale reisning i 1916. Istedenfor å gi irerne selvstyre «beskyttet» England dem ved å bombardere Dublin, deportere 1000 nasjonale irer og henrette deres førere. Det var Churchill som hadde hovedansvaret for den grusomme mishandling av irerne med brenning,
245 plyndring og drap uten lov og dom, fordi han hadde sagt at irerne måtte slåes ned som gale hunder. Bare de Valera ble skånt, ikke av menneskevennlighet, men ene og alene fordi han var amerikansk statsborger, og man var engstelig for å skade vennskapet med U.S.A.

Men det britiske herredømme er da bare en velsignelse, sier Englands agenter i Norge. Det er da så mildt og uegennyttig. Var det noen som sa uegennyttig? Har ikke England siden dronning Elisabeths tid terrorisert Europa ved stadig å sette den ene makt opp mot den annen, for at de europeiske folk skulle rive hverandre opp i innbyrdes strid, slik at de engelske kapitalister i fred kunne
255 utplyndre de andre verdensdeler. Etter den kjente oppskrift «splitt og hersk» har England anstiftet den ene krig i Europa etter den annen. Alltid har det hett seg at England snart hjelper den ene, snart den annen part, men aldri fikk de som ble hjulpet noe igjen for det. Resultatet var alltid at England befestet sine kapitalistiske interesser rundt om i de forskjellige land, også i Europa, kjøpte
260 opp gruver, oljefelter og kraftkilder, hvor det kunne komme til, og sugde utbytte og renter ut av folkene. Hvordan tror man ellers der kunne leve mer enn 40 millioner mennesker på den britiske øya som ikke kan brødfø fjerdeparten?

265 Men Norge har da aldri vært utsatt for slike ting fra Englands side. England har
da alltid vært Norges venn, sier man her. Har vi da glemt hva England gjorde da
Danmark og Norge i 1800 sluttet nøytralitetsforbund med Sverige, Russland og
Preussen? På samme måte som i dag beslagla englenderne alle norske fartøyer i
270 flåteavdeling til København, som angrep den norske og danske flåte på
Københavns red den 2. april 1801. Har vi da glemt den engelske krigen mot
Norge i 1807-14, som denne kulturnasjon startet med å bombardere
København og stjele den dansk-norske flåte for deretter å iverksette
hungersblokade mot Norge. Har vi alt glemt hvem det var som den gangen
275 prøvde å sulte oss ut alle sammen? Henrik Ibsen hadde iallfall ikke glemt det da
han i 1860 skrev Terje Vigen:

Så lakked og led det til krigens år

280 i attenhundred og ni.

Ennu går sagn om de trængselskår

som folket da stedtes i.

285

Engelske krydsere stængte hver havn,

i landet var misvækst og nød,

290 den fattige sulted, den rige led savn,

to kraftige arme var ingen til gavn,

for døren stod sot og død.

295

Lykken er med den engelske mand

på rov mellem Norges skær..

300 Om denne samme tiden skriver òg Gustava Kielland:

«Nøden og Hungeren voxede i Byen. Blege og forgræmmede Sømandskoner,

hvis Mænd enten var Fanger i England eller ikke kunde faa Hyre eller Arbeide
305 hjemme, gik omkring i Husene og bad om Hjælp. Magre, forsultede Børn saa
man overalt i Gaderne.»

Og Gabriel Scott har fortalt oss om det samme:

310 «Ogsaa kom krigen og krigens aar.

Det første skud indunder kysten faldt vistnok vestenfor Lindesnes, eftersom de
gamle fortalte, rundt omkring Lister eller saa. Indtil da var det som folk ikke
rigtig kunde forstaa, at de hadde faat krig med England. De vægret sig ved at tro,
315 at naboen vest over havet kunde ville Norge noget vondt. Det hadde jo ikke
fornærmet nogen, ikke pønset paa nogen slags vinding, det laa bare og stred med
sit og hadde evig nok med det Men naboen var i dårlig humør, det var gaat
ham imot i dominospillet - her bestod efter hans egen mening en gammel avtale
mellem ham og Vorherre om at han skulde vinde bestandig, og nu synes han
320 ikke Vorherre holdt avtalen. Og gram i hug over det her strakte han saa kloen
mot øst og gramset til sig den dansk-norske flaaete - et overfald paa en fredelig
nabo, som ikke hadde git aarsak til det og følte sig tryk i sin litenhet Kysten
blev indringet av krigsfartøier, som skulde stænge tilførselen til landet og sørge
for, at det blev sultet ut. Det store, det mætte, det rike England begyndte en krig
325 med det fattige Norge efter at ha skaaret livsaaren av paa det, en krig med et
vaabenløst, fredelig land, en krig som blev krig imot folkeaanden - mot selve
fortvilelsens aand tilslut Men donet, det vakte bak om holmerne, gjenlyden
som rullet langs landet og svarte fra fjeld til fjeld indover Overalt var det saa
folk sprat - som de traadte en torn i sig: Det utrolige var blit sandhet, det
330 skjendige virkelighet!»

Ja, er det ikke som vi kjenner det igjen alt sammen fra denne beskrivelse av
Gabriel Scott? Gjentar det seg ikke nøyaktig på samme måten? Også denne gang
tror England at det har en spesiell avtale med Vårherre om at det skal vinne
335 bestandig. Og om det lille norske folket ofres, har det da ingen betydning i den
forbindelse.

Og så krenket våre såkalte venner atter vår nøytralitet, for å få også det norske
folket til å kjempe, forat de engelske kapitalistene fortsatt kunne få anledning til
340 å utplyndre verden. Og det var såvisst ikke på grunn av manglende vilje fra
Englands side at ikke den engelske flåten landet her først.

Den britiske statsminister Chamberlain uttalte ifølge en Reutermelding i
345 Parlamentet den 2. mai 1940:

«For en måned siden ble det besluttet at visse styrker skulle holdes parat til å
besette norske havner på vestkysten. Det norske felttog ble åpnet 7. april. Den
kveld gikk hovedflåten og en kryssereskadre fra Scapa Flow og Rosyth. Den 8.
350 april gikk 1. kryssereskadre for å delta i operasjonene.»

Og historien fra 1807-14 gjentar seg i dag: England proklamerer igjen
hungerblokaden overfor sine «norske venner». Ikke engang varer fra Amerika
til Norge tillater englenderne å slippe igjennom. Men forholdene er jo heldigvis
355 litt annerledes enn i 1812: Tyskland står ikke i dag splittet i småstater, men er et
samlet, mektig rike, og Tyskland er det norske folks venn. Tyskland har ikke
erklært noen hungerblokade mot Norge på tross av at de norske politikere
erklarte krig mot Tyskland.

360 Men disse handlinger fra Englands side er nødvendige, sier de norske
englendere. De er nødvendige for at England kan vinne krigen, slik at Norge kan
få friheten igjen. Derfor må vi glede oss over at England har erklært
hungerblokade mot Norge. Vi må glede oss når de senker kullbåter i fart fra
Tyskland til Norge. Vi må glede oss når de bombarderer Bergen og når de
365 senker norske handelsskip som går i innenriks fart med forsyninger fra landsdel
til landsdel, og når de dreper norske sjøfolk som befatter seg med noe så
landsforrædersk som å skaffe matforsyninger nordover. Vi i NS og med oss alle
norsk og nasjonalt tenkende nordmenn, vi mener at folk som tenker slik, det er
ikke nordmenn. De er kunstige englendere, forrædere som ikke er verdige å
370 kalles nordmenn.

Og hva er det for slags vennskap England har vist oss? Er vi ikke blitt utbyttet av
den engelske storkapitalen på samme måten som alle de andre?

375 Hvorfor er ikke de norske kraftkildene blitt utnyttet? Hvorfor går ikke de
norske jernbanene med elektrisitet? Kanskje det er fordi vi er nødt til å
importere britisk kull? Hvorfor er det ikke blitt brutt mer kull på Svalbard? Har
det kanskje også en forbindelse med de britiske kullene? Ja, bare hør hva
statsministeren i en av våre høyre-regjeringer, Ivar Lykke, meddelte til det norske
380 utenriksdepartement i en skrivelse den 1. mai 1934 i anledning av at daværende

dosent Hoel offentlig sterkt hadde tatt til orde for utvidelse av driften på Svalbard, slik at Norge kunne gjøre seg selvhjulpent med kull. Han skriver her bl.a. at:

385

«- - - det ikke tjener Norges interesser at en av statens tjenestemenn offentlig antyder planer om å utestenge andre lands kull, når vi vet hvilken uhyre vekt England og Polen tillegger sin kulleksport. Man kan på den måte lett risikere at det vil bli lagt den norske stat hindringer i veien for en normal utvidelse av Svalbards kullproduksjon d.v.s. Store Norskes, og at det vil bli meget vanskelig å holde den utenfor ved eventuell fornyelse av Englandsavtalen.

390

Jeg har ansett det som min plikt å henlede det ærede Departementets oppmerksomhet på forholdet for at herr dosent Hoel kan bli advart.»

395

Det går fram med all ønskelig tydelighet hvem det var som bestemte her i landet. Og de folk som forfektet nasjonale synsmåter ble som vi vet holdt nede av partipolitikerne, ja, endog straffet på pungen for sitt nasjonale sinnelag. Disse forhold er som alle vet blitt noe forandret etter at nordmenn overtok styret i september i fjor.

400

Hvorfor måtte venstre regjeringen gå i mai 1931, da den ville gi Lilleborg konsesjon? Og hvorfor måtte så bondepartiregjeringen som fulgte etter, likevel gi konsesjon? Var det ikke fordi Lilleborg var et datterselskap av den internasjonale fettrust, hvis kontorer lå i London City og som var sterkere enn de norske regjeringer? Hvorfor ble det brukt hvalfett i margarinene i Norge? Men aldri sildolje? Var det kanskje ikke fordi den engelske fettrust hadde kapital i hvalfangsten, men ikke i de norske sildefiskerier? Hvorfor ble det lagt kraftfóravgift på norsk sildemel på samme måten som på de importerte kraftfórslagene? Var det kanskje ikke fordi det norske sildemelet konkurrerte for sterkt med de importerte kraftfórslagene som den britiske fettrust hadde kapital i?

405

410

Hvorfor får ikke det norske folket øynene opp? Er det kanskje fordi det er så innpisket av britisk propaganda gjennom alle de betalte organer som England har hatt i Norge, at det har mistet evnen til å tenke selv? Nordmennene har ord på seg for å være et opplyst folk. Består da opplysningen bare i å sluke rått alle de ferdiglagede meningene fra det britiske informasjonsdepartement?

415

Garborg sa i 1878 i en artikkel han kaller «Den nye Rikstanken»:

«Det gjeld um å få folk til å meina og tenkja sjølv; vinn me so langt er alt vunnet. At «folket vaknar» er stødt et framstig. Vor i eit tenkjande folk vinn
425 alltid det sanne og rette fram med tidi.»

Ja, men den norske flåten, seiler ikke den fritt om på alle hav, etter at England har sikret fred på havet, sier kapitalistene. Jo, nøyaktig så lenge som den seiler slik som England vil. Har vi glemt hvordan det gikk flåten vår under krigen i
430 1914-18, da vi av denne «havenes beskytter» ble tvunget til å gå i kontrabande slik at nordmenns liv og eiendom gikk tapt i mengdevis. Ja, men det var jo de fæle tyskerne som torpederte skipene, forteller de norske englendere. Ja, det var jo nettopp Englands hensikt at det skulle være de norske båtene og de norske sjøfolkene som skulle sørge for transporten til England, at det skulle være dem
435 som førte krigen for England, nøyaktig etter den gamle kjente engelske oppskrift, at det gjaldt om i størst mulig utstrekning å få andre folk til å slåss for seg, å la andre folk bløde for de britiske interesser. Og den samme historien gjentar seg nå, da England, etter å ha erklært krig mot Tyskland, setter himmel og jord i bevegelse for å få andre til å slåss for seg, med løfter om all den hjelp og
440 støtte som det britiske imperium kan prestere.

Og hvorledes gikk det så med alle dem som lot seg hisse til krig mot Tyskland for Englands skyld? Hvor ble det av den stolte engelske hjelpen til Finnland, Polen, Norge, Holland, Belgia, Frankrike?

445 I Finnland og Polen viste de seg ikke i det hele tatt, men innskrenket seg til å hisse opp disse folkene gjennom løgnaktige radiotaler. Og i de andre landene minnes vi de enestående prestasjoner i form av seierrike tilbaketog fra Åndalsnes, Narvik, Dunkerque. Og overalt dekket «the natives» tilbaketoget.
450 Og vi minnes takken for hjelpen i form av hungerblokade av alle de «hjulpne», i form av bomber over de tidligere «venner»s byer, ja, endog i form av direkte angrep på den tidligere forbundsfelles, Frankrikes flåte, en handling som vakte avsky hos alle rettenkende mennesker, som ikke er helt synkvervet av den engelske syke.

455 Hvorledes kan det være mulig at det norske folket er blitt så forblindet at det ikke i tide har reagert mot disse politikere som har ført en for vårt land så ødeleggende politikk og til slutt ført oss inn i krigen på den «riktige» siden?

Den internasjonale kapitalismen holdt sitt inntog her i landet. Jakten etter mammon begynte, arbeidere, skogsfolk og fiskere måtte trelle for den utenlandske kapitals profitt. Bondegårdene sank dypere ned i gjeld for å skaffe

465 Det norske folket glemte hva som virkelig er av verdi i livet. Ja, vi glemte til og med at det er nødvendig å forsvare disse godene. Det dype forfall i folket kan best karakteriseres ved at partipolitikerne foran valgene reiste rundt og underbød hverandre når det gjaldt bevilgning til forsvaret, og kronen på verket ble satt da ridderen av det brukne gevær ble gjort til forsvarsminister. Mannen
470 som ville ødelegge forsvaret ble satt til øverste sjef for dette forsvaret.

Umoral og vellevnet var løsenet. Utenlandske reisende i umoral trålet landet og spredte sin gift, understøttet av såkalte fredsforeninger, frihetsligaer og folk som kalte seg sosialister. Til slutt fikk vi som øverste helsemyndighet en mann som
475 gikk inn for abortus provocatus. Til å stille med det norske folks liv og helse sattes en mann som ville det norske folks død.

Og i Folkeforbundet var Norge representert av internasjonale snakkemaskiner som aldri rørte en hånd for å tale Norges sak, men som vel kunne turnere sine
480 ord ved internasjonale middager, og i den hjemlige presse svinge seg opp til en slags demokratisk verdensberømmelse. Det utrolige er at det norske folket fant seg i dette og fant det helt i sin orden. Vi hadde jo folkestyre. Var det noen som sa folkestyre? De mente vel ikke tilfeldigvis partistyre? For ikke å si partiterror. Ja, men vi hadde da frihet. Etter grunnloven av 1814 hadde vi frihet, - frihet til
485 hva? Frihet til å øve innflytelse på landets styre? Neppe. Ikke hvis du ikke gikk gjennom partimaskinen og ble et ledd i den, og tenkte som den, det vil si lot være å tenke.

Ja, men jeg hadde da frihet til å si og skrive hva jeg ville, sier du. Fikk du kanskje
490 lov til å tale i Kringkastingen om forsvaret eller om arbeidstjeneste? Fikk du lov til å skrive i de store avisene om at partistyret var i strid med grunnloven av 1814, og at grunnlovens ånd i virkeligheten var blitt helt uthulet, slik at der snart ikke var noe igjen av den opprinnelige meningen?

495 Fikk du lov til å tale i Kringkastingen, eller skrive i de store avisene, at folket burde danne en nasjonal samling mot partiveldet, at det var det norske folket som burde bestemme her i landet og ikke partikaksene? Neppe. Men vi fikk da

lov til å tale om disse tingene på politiske møter, sier du. Tilsynelatende, ja. Men
500 mange husker nok at det ikke var så ganske få forsamlingslokaler som ble nektet
oss til slike møter. Man forsøkte så å holde møtene på plasser og torv, men
husker dere at det da kom folk som skrek og hujet og kastet stein, og så fikk
politiet beskjed av partipolitikerne om å si, at man ikke kan tillate disse folkene å
505 holde slike møter ute, for de snille folkene som holder på partiene de blir så
oppfissert at de begynner å kaste stein, og det går ikke an. Det må da være ro og
orden i landet.

Jo, her var en deilig frihet, frihet for partipolitikk og for dem som levde av det,
men ikke for de andre. Men den slags form for frihet er det nå slutt med en gang
510 for alle. Nå er det det norske folket selv som skal bestemme, ikke korrupte
partipolitikere og betalte britiske agenter.

Resultatet av all denne friheten, ikke for folket eller for det nasjonale, men for
den internasjonale kapitalen, for partipolitikerne, for alle de nedbrytende og
515 oppløsende kreftene, var en fullstendig uthulning og oppløsning av vårt folks
rettssamfunn, av vår kultur og vårt forsvar, nedbrytning og oppløsning av det
sterke og nasjonale i folket. Og for alle tenkende mennesker hadde det lenge
vært klart hvor denne utglidning til slutt ville føre hen.

520 I 10 år kjempet Vidkun Quisling og hans tilhengere, først gjennom Nordisk
Folkereisning, senere gjennom Nasjonal Samling, som ble stiftet den 17. mai
1933, utrettelig for å vekke folket og føre det bort fra den veien det gikk mot
forfall, krig og nasjonal utslettelse. Men størstedelen av det norske folket ville
ikke høre. Og så måtte det da gå slik som vi i NS hadde forutsagt.

525 Men hva skal man si om de folkene som satt med ansvaret og som ikke ville høre
på våre advarsler, og som nå setter seg opp til dommere over oss? Med hvilken
rett dømmer de oss, som utviklingen har vist hadde rett? Disse folkene har ingen
som helst rett til å oppkaste seg som dommere over oss, og aller minst de
530 forrædere som flyktet fra det hele og i dag fører krig mot sitt eget folk. Disse folk
har heller ingen som helst rett til å representere Norge. De eneste som i dag har
rett til å lede vårt folk, det er de menn som hele tiden satte seg imot den
forbryterske politikk som førte landet mot avgrunnen. Det er vi i Nasjonal
Samling som i dag har denne rett, fordi vi representerer folkets vilje til fortsatt
535 nasjonalt liv og til fortsatt eksistens som folk, vi i NS og bare vi!

Reichskommissar Terboven uttalte da også den 25. september:

540 «For i framtiden å løse den nuværende politiske situasjon, norsk og nasjonalt, så
det norske folket igjen får sin frihet og selvstendighet i videste utstrekning, har
en bare én vei å gå, og den fører over Nasjonal Samling. Det står nå til det norske
folk selv å velge.»

545 Og valget kan for enhver nasjonalt tenkende norsk kvinne og mann ikke være
tvilsomt. Er det ikke det vi alle lengter etter, igjen fullt ut å bli herrer i vårt eget
hus? Og skulle det ikke passe best for nordmenn å tilkjempe seg denne friheten
selv og ikke overlate det til England? De som i sin egen litenhet venter på at vi
skal bli befridd av andre kommer forresten til å måtte vente lenge. For i og med
550 at den tyske krigsmakt behersker kysten fra Kirkenes til Pyreneerne, så er den
britiske innflytelse for alltid fordrevet fra Europa, og den kommer aldri mer
tilbake. Utfallet av den europeiske befrielseskrigen mot den britisk-jødiske
internasjonale kapitalisme er i virkeligheten avgjort. De som ennå mener noe
annet lar seg bare lede av følelsesbetonte ønsker, og har totalt mistet sin sunne
555 dømmekraft. Dessuten er slike ønsker direkte i strid med det norske folks
interesser. For der er da vel ikke noen norske arbeidere, bønder eller fiskere som
for alvor ønsker den internasjonale kapital tilbake igjen, ønsker at det fortsatt
skal være britiske og andre internasjonale truster som skal bestemme over
arbeidslivet i landet vårt ut fra profitt-interesser istedenfor ut fra folkets eget
560 behov? De eneste som kunne tenke seg å ønske noe slikt, det er de tidligere
britiske leiesvenner og alle de som levde av spekulasjon, levde av å utsuge det
arbeidende folket. Men disse herrers ønsker kommer vi ikke til å spørre etter i
det nye Norge!

565 Europa er nå endelig befridd fra det britiske åk, og vi er midt inne i det store
nyskappingsarbeidet, som tar sikte på å organisere samarbeidet mellom de
europeiske folkene. I det nye Europa som vil stå fram etter krigens avslutning,
må også det norske folket finne sin plass. Vi har større muligheter enn de fleste
andre europeiske folkene til å spille en stor rolle i dette nye Europa både
570 økonomisk og kulturelt. Reichskommissar Terboven sa da også i sin tale den
25. september at «jeg er viss på at Norge har en stor framtid for seg innen
rammen av den nyordningen som foregår i det europeiske rommet.»

Vi har i vårt land store materielle muligheter. Vi har framfor alt store kraftkilder
575 som hittil ikke har vært utnyttet. Vi har råstoffer som spiller en stor rolle for

forsyningen av det europeiske rom, metaller, skog og celluloseprodukter, og råstoffer fra fiske og fangst, bare for å nevne noen av de viktigste. Utbygningen av produksjonslivet er allerede i full gang midt under krigen. Etter at den
580 britiske fettrust måtte slippe taket i Norge, er allerede utnyttningen av vår sildolje både i margarinindustrien og i hermetikkindustrien i full gang. En bedre foredling av dette råstoffet er av største betydning både ernæringsmessig og økonomisk, og var en av befrielseskrigens første følger. Denne foredlingen til høyverdige produkter kommer direkte våre fiskere til gode i form av høyere
585 priser. Ved et samarbeid med Tyskland innenfor det europeiske rom vil det åpne seg uanede muligheter for eksport, ikke bare av de varer vi kan produsere i dag, men også av alle de nye produkter som kan lages her når våre kraftkilder og råstoffer blir helt utnyttet, og dette store europeiske marked kommer i tillegg til våre gamle markeder. Gjennom øket eksport skapes det også muligheter for øket
590 import, og dermed en alminnelig heving av levestandarden, som skal komme alle folket til gode. Men det er klart at alle de mange fordeler som nyordningen vil føre med seg først kan vise seg litt etter litt, når krigen er avsluttet.

Vi må først gjennom en tung og vanskelig tid. Og det later til at en stor del av
595 det norske folket ikke har forstått hva det vil si å tape en krig og å være et hårtatt land. Men på samme måten som de som gjennom sin politikk selv var ansvarlige for krigen i Norge, søkte å kaste skylden over på oss i Nasjonal Samling, så prøver de nå også å gi tyskerne og det nye styre skylden for de vanskelighetene som vi må igjennom. Men la det være sagt ettertrykkelig til alle dem som nå
600 griner og beklager seg over følgene av den politikken som de selv har vært med på å støtte og godkjenne, og til alle dem hvis tale bare er som en engelsk grammofonplate:

Hvem er det som er skyld i at vi må innføre rasjonering på forskjellige
605 næringsmidler? Er det NS, er det de konstituerte statsråder, er det tyskerne? Nei, rett anklagen mot de virkelig skyldige,

mot de norske partipolitikerne som gjennom årtier forsømte vårt forsvar, undergravde forsvarsviljen i folket og til slutt flyktet over hals og hode,

610 mot de politikere som førte en unøytral politikk og som bare hadde nøytraliteten i kjeften,

mot dem som stjal vårt gull,

mot dem som stjal vår handelsflåte og bruker den til å forsyne England
istedenfor Norge,

620 mot dem som sluttet forbund med englenderne og som i dag sammen med dem
fører sulteblokade mot det norske folket og senker norske skip med matvarer til
Norge,

mot dem som fra London radio oppfordret de rike til å kjøpe opp matvarene
625 slik at det ble knapt for dem som hadde liten råd,

mot de partipolitikere som satt igjen i Norge og fulgte appellen fra sine flyktede
meningsfeller i London.

630 Rett kritikken mot sabotørene i administrasjonen og i næringslivet, mot dem
som søker å skape vanskeligheter for det nye styre i dets kamp for å gjøre det best
mulige ut av det fallittbo som er oss overlatt.

Og hvem er det som har skylden for at vi har måttet innføre en streng
635 klærasjonering? Er det de konstituerte statsråder eller tyskerne? Nei, gi anklagen
den riktige adresse. Anklag alle de usosiale individer som i Norges vanskeligste
tid kjøpte opp unødige lagre av klær for å sikre seg og sine uten å ta hensyn til at
der kanskje kunne bli lite til andre. Ta hamstrerne, og rett anklagen mot det
styre som laget en rasjonering som ikke var noen rasjonering, og de
640 forsyningsnemnder som godkjente over en lav sko, de folk som søkte om alt
mellom himmel og jord, som de ikke trengte. Anklag alle dem som har handlet
unasjonalt og usolidarisk, og ikke den politiske bevegelse som kjemper for orden
og rettferd i samfunnet og som setter fellesnyttan foran egennytten.

645 Det nye styre skal iallfall sørge for, at hvis det finnes folk her i landet som ikke
forstår hva samfunnssolidaritet og nestekjærighet er, så skal det bli laget et
system slik at de blir nødt til å lære det, og slik at det blir en rettferdig fordeling
av godene til alle.

650 Vi må gjennom denne vanskelige tiden, men midt oppe i alle vanskelighetene
bygger vi allerede opp det nye. Veien til frihet går gjennom Nasjonal Samling.
Derfor må vi nå sette alle krefter inn på å gjøre denne vår politiske bevegelse
sterk, og få folk til å forstå hvilke store muligheter tiden innebærer.

Vi vil gjennomføre et ansvarlig og faglig styre i landet. Vi skal skape slike forhold at alle gode byggende krefter i folket kan settes i arbeid. Vi skal utbygge vårt arbeidsliv, utbygge vår produksjon, utnytte alle muligheter. Vi skal produsere varer for det norske behov og til eksport. Kapitalen skal tjene arbeidslivet, ikke omvendt. Midt under krigen, og mens de norske englendere gjør hva de kan for å skape vanskeligheter for oss, gjennomfører det nye styre alle de nye byggende og positive tiltak i pakt med NS program. Bedriftslivet holdes oppe og arbeidsløsheten er gått ned. Vi har innført konsesjonslover som hindrer spekulasjon i eiendommer, de første skritt på veien mot en fri odelsbonde. Der er innført arbeidstjeneste for all norsk ungdom slik at alle kan få være med på å bygge og rydde landet sitt. Ethvert ærlig arbeid skal aktes. Vi har gjennomført arbeidsformidling og satt arbeidsløshetstrygden ut i livet. Vi har truffet tiltak for å hindre urimelige leier, og det er nå nedsatt et utvalg for å utarbeide en arbeidets lov som skal bestemme arbeidernes og arbeidsgivernes gjensidige rettigheter og plikter. Vi rydder opp i den politiske sump i stat og kommune, og lar alle beinpolitikkerne isteden få anledning til å utføre et ærlig arbeid.

Vi støtter alt som er norsk og nasjonalt i vår kultur og i vårt åndsliv.

Det vi bygger opp, er ikke noen utenlandsk kopi, men den norske form for de nydannelser og tanker som naturnødvendig tvinger seg fram i alle land.

På samme måten som mennene på Eidsvoll i 1814 skapte en ny frihet og en ny forfatning for folket, den norske form for den tids internasjonale tanker og strømninger, så er det norske menn og norske kvinner som også i dag legger grunnvollen for folkets framtid. Det er norske menn som i dag sitter som sjefer for administrasjonen i departementene. Vi er ikke tyske leiesvenner. Vi samarbeider av egen fri vilje med det tyske folket, fordi vi vet at også dette folket ønsker at Norge skal få en sterk og fri stilling innenfor nyordningen i Europa, og fordi vi daglig ser hvilken imøtekommenhet de viser overfor Norge og norske interesser. Vi tar mot den vennskapets hånd som vårt tyske frendefolk har rakt oss. Vi vet at den krigen Tyskland fører er en kamp for de germanske folks frigjørelse fra den internasjonale kapital.

Vi vil ikke rolig sitte og se på at et nytt Europa bygges opp, mens vårt folk blir sittende i skyggen. Vi må selv tilkjempe oss den plass i det nye Europa som vi på grunn av vår rase og i kraft av våre naturlige betingelser har krav på:

695 «Aldri liggjande ulv lambakjød fær, eller sovande mann siger.»

(Håvamål)

Derfor melder de nasjonalsinnede unge nordmenn seg i dag under fanene for i
700 Regimentet Nordland side om side med sine tyske frender å delta i germanernes frigjøringskamp.

«Kan vi vel sove når Guds finger skriver henover jordens tavle?»

705 (Erling Winsnes)

Grunnvollen for vårt folks framtid og skjebne gjennom hundrer av år må legges
nå, og den må bygges her innen dette lands grenser av ansvarsbevisste norske
kvinner og menn, som kjenner sin plikt overfor sitt folk og overfor historien.
710 Det er alle nordmenns plikt å slutte opp i rekkene bak Vidkun Quislings merke
og ta opp kampen sammen med ham for Norges framtid. Norges frihet kan ikke
gjenreises av dem som har ansvaret for alle de vanskeligheter vi i dag strir med.
Og den kan enda mindre gjenreises utenfra av dem som er flyktet fra det hele, og
som i dag sammen med de britiske kapitalister fører krig for England mot sitt
715 eget folks interesser.

Englands makt i Europa er for alle tider brutt. Nordmenn som støtter dette
døende verdensrike, stiller seg direkte mot Norges interesser og opptrer
landsforrædersk.

720

La oss prøve å tenke selv og forstå storheten i det tidsskifte som vi er inne i.
Mange nordmenn har så altfor lett for i disse tider å fortape seg i betraktninger
over de enkelte små ting og hendelser som i og for seg kan se store nok ut i
øyeblikket og for den enkelte, men som likevel er helt betydningsløse sett med
725 historisk målestokk og sett på bakgrunn av de verdenshistoriske begivenheter
som utspilles omkring oss, og hvori også det norske folket etter hvert må og skal
komme til å spille en stor rolle.

Det norske folket er det av de germanske, nordiske folkene som er trengt lengst
730 mot nord, som gjennom generasjoner har skapt seg et hjem og skapt muligheter
for sin eksistens i kamp mot havet, isen og vintermørket: «Her er et folk i krig,

for livet uavladelig.»

735 Vi er med blodets bånd knyttet til de andre germanske folkene, hvis skjebne
også er vår skjebne. I vårt folk finner vi også best bevart den gamle norrøne
kultur. Vi brakte den til andre folk, først gjennom vikingeferdene, men også ved
senere tiders utvandring fra landet, og i disse andre folkene finner vi ennå de
typiske norrøne egenskaper som har vært av avgjørende betydning for kulturliv
740 og materiell framgang.

De germanske folkene reiser seg i dag til kamp for en ny og større framtid. Vår
plass er ved deres side på marsj inn i den nye tid:

745 «Germanias velduge tidebolk

tonar sin inngang for alle folk.

Odins og Alariks ætter bryt opp

750

frå Brandenburgs sletter til Dovres topp.»

(Kåre Bjørgen)

755 Utviklingen viser oss at de enkelte folkene samler seg om det nasjonale, den
rasemessige samhörighet blir mer og mer bevisst. Også her i Norge er det vår
oppgave å skape et nasjonalt og solidarisk folkesamfunn, som forstår sitt ansvar
overfor historien. Men på den annen side må dette ikke føre med seg at vi reiser
skranker mot andre folk. Vi må tvert imot også akte og respektere deres egenart.
760 Og vi må søke samarbeid med de folkene som står oss nærmest, de som er av
samme rase som oss, de andre germanske folkene, i første rekke det tyske folket.
Vi har den tyske Førers ord for at Norge i videste utstrekning vil få sin frihet og
selvstendighet tilbake og vårt mål må være å arbeide for et samband av
germanske folk. Enhver som tenker dette spørsmål igjennom, vil forstå at dette
765 er like meget i Tysklands som i Norges interesse.

Her er en stor oppgave for folket vårt i dag og store muligheter for alle skjulte
krefter. Folket vårt har lenge nok ligget i dvale og latt seg lede av små menn. I
«Kongespeilet» tales der et sted om de forskjellige slags uår som kan komme
770 over folket, og det heter der, at der er ett slags uår som er mye tyngre enn alle

andre, og det er når det kommer uår i folket selv som bor i landet, eller enda
verre når det kommer uår i deres seder, klokskap og framferd som skal styre
landet. Det har vært slike uår her i Norge en tid. Men den tiden er forbi nå. De
775 er reist sin vei de fleste. En mann er stått fram i folket vårt. Følger vi ham så skal
folket vårt gå inn i en ny og stor framtid.

«Fremad! fremad!»

780 hver der fast på folket tror,

«Fremad! fremad!»

hver der følger fædres spor.

785

Nordens ånd har skatte, forgemt i fjældets ly,

de finnes må i morgengry

790 og frem påny.

(B. Bjørnson)

795

Kilde

Lunde, Gulbrand: Kampen for Norge II - Foredrag og artikler 1940-1941. Oslo 1942, s. 9-27.

800

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/norges-plass-i-det-nye-europa>

805